

1. KIR. ÁLLAMI LICEUM ÉS TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET
Budapest, I., Fery O. u. 40. Tel.: 153-485.

A

MAGYAR KIRÁLYI

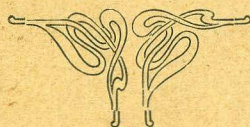
ÁLLAMI POLGÁRI ISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

(PAEDAGOGIUM)

ALMANACHJA

AZ

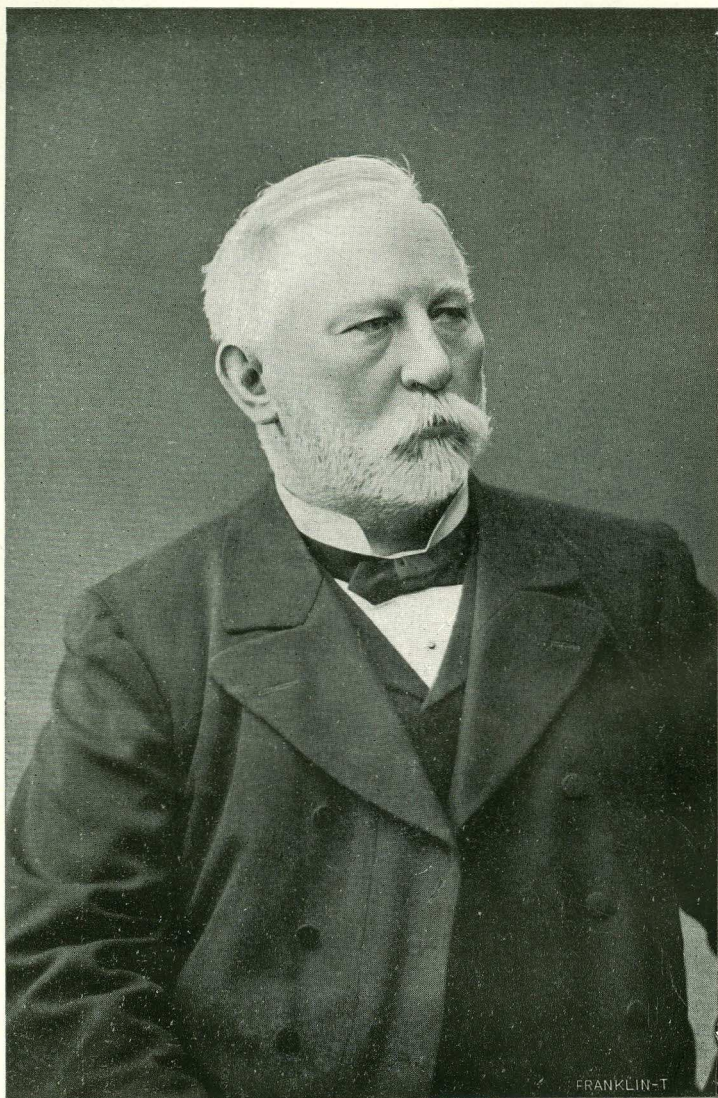
1908 — 1909. TANÉVRŐL.

BUDAPEST

FRITZ ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJA

1909

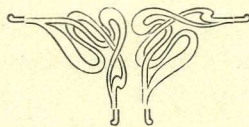
Hegymegi Dr. KISS ÁRON

(1845—1908)

A
MAGYAR KIRÁLYI
ÁLLAMI POLGÁRI ISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET
(PAEDAGOGIUM)

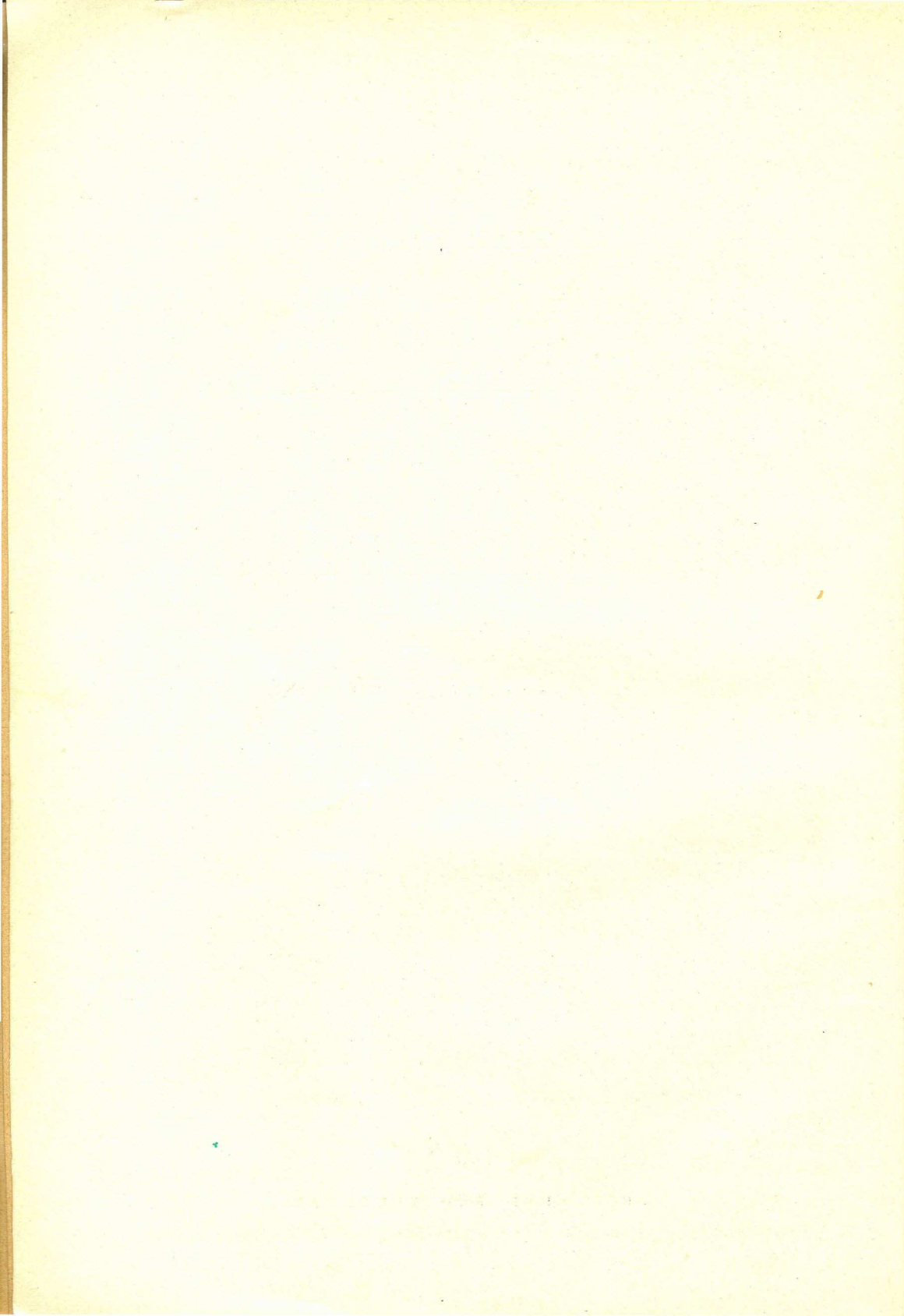
ALMANACHJA

AZ
1908 – 1909. TANÉVRŐL.

BUDAPEST
FRITZ ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJA

1909

Történeti visszapillantás.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-c., az u. n. Népoktatási Törvény szervezte hazánkban a polgári iskolákat és a felső népiskolákat: a polgári iskolákat, melyekbe az elemi népiskola 4-dik osztályának elvégzése után léphetnek a tanulók, fiúk számára 6 osztállyal (10—16 életév); a felső népiskolát pedig, a teljes 6 osztályu népiskola bevégezése után, 3 osztállyal (12—15 életév).

Ez iskolákban alkalmazható tanítók *képesítéséről* úgy rendelkezik a törvény, hogy megkövetel az okleveles elemi népiskolai tanítóktól még egy külön szigorlatot, mely a kormánytól arra rendelt hatóság előtt teendő le (103. §.); azonkívül megengedi oklevél és külön szigorlat nélkül is olyanok alkalmazását, akik a tudományos irodalomban magukat kiténtették (135. §.) A jelöltek *képzéséről* azonban nem intézkedik a törvény.

A 103. §.-ban elrendelt szigorlat hatóságát 1870-ben szervezte ugyan a kormány, a képzést magát azonban *Trefort Ágoston* közoktatásügyi miniszter (1872—1888) valósította meg 1873. szeptemberében. Innen kezdődik a polgári iskolai tanítóképző-intézetnek története.

1873. őszén nyílt meg az intézet, két éves tanfolyammal, a jelenleg is meglevő szakcsoportokkal, *Gyertyánffy István* igazgatása alatt, ki onnan kezdve 1898-ig állott az intézet élén. A várban, a régi műegyetemi épületben, az elemi tanítóképzővel közös helyiségben, de külön tanári karral szerveztetett az intézet. Tanárai kezdetben bejáró óraadók voltak, majd az elemi tanítóképzővel *közös tanári kar* szerveztetett oly módon, hogy az elemi képzőnek már meglevő tanári kara kiegészítettett annyira, hogy a polgári képző munkáját is elvégezhesse. 1875-ben lépett életbe az új rend, s onnan kezdve az elemi tanítóképzővel közös igazgatás és közös tanári kar vezetése alatt állott az intézet egészen 1898-ig.

E közös korszak elején, 1879-ben szerveztetett az intézetben a *gyakorló polgári iskola*. Innen kezdve a polgári iskolai tanítóképzés minden kellékét szervesen egyesíti magában az intézet. Addig a

jelöltek egyik községi polgári iskolába jártak be a tanítás szemléletére és gyakorlatára.

Az 1881. évben a polgárisk. képző tanfolyama 3 évre terjesztett ki; ma is ennyi.

Az 1883. évben az eddigi szűk, bérelt helyiségből átköltözött az intézet saját épületébe, mely a krisztinavárosi Győri-úton 5638/3 □-öl területű telken épült. Itt talált elhelyezést a polgári iskolai tanítóképző a maga gyakorló iskolájával, az elemi iskolai tanítóképző szintén a maga gyakorló iskolájával, és végül 1887-től kezdve a tanítóképző-intézeti tanárokat képző tanfolyam, később kollegium. Valamennyi közös igazgatás alatt. Az itt egyesített iskola-complexum lehetségessé teszi pl., hogy az elemi gyakorló iskolába belépő 6 éves gyermek folyton az intézet kötelékében maradva 24 éves koráig, mint tanítóképzőintézeti tanár hagyhassa el az intézetet, amint erre már volt is eset. Az iskola-complexum hosszadalmas hivatalos neve helyett szokásba jött s ma már országsherte el van terjedve a rövidebb „Paedagogium“ elnevezés.

De a tanári kar kétfelé való elfoglaltsága, amihez harmadikul járult 1887. óta a tanítóképző-intézeti tanárképző tanfolyam ellátása is, nagyobb tehernek bizonyult, hogysem ébren ne tartotta volna az elkülönítés vágyát. Különösen érezte a tanári kar a felelősség súlyát abban az irányban, hogy nem szentelheti összes munkásságát a polgári iskolai tanítóképzőnek, mely az ország egyetlen ilyen célu intézete. Állandó törekvése volt tehát igazgatójával élén a tanári karnak az, hogy a kétféle képzőintézet mindenike külön tanári karral láttassék el. Ennek folytán lassanként úgy alakult az állapot, hogy 1896-ban már csak az igazgató és a paedagogia tanára volt közös, a régi tanári gárda megmaradt a polgári képzőnek s az elemi képző is megkapta a kiváló fiatal erőkből összeállított külön tanári karát.

Ebben az állapotban hagyta el az intézetet első szervezője, Gyertyánffy István, midőn nyugalomba vonult. Utódja lett régi munkatársa, *dr. Kiss Áron*, a paedagogia tanára. Az ő igazgatása alatt még tovább fejlődött az intézet önállósítása, megjövén fokozatosan a tényleges különválásnak a formalis sanctiója is.

A teljes önállósítás első jelentősebb mozzanata volt, hogy a polgári képző felügyelete kivétellett a kir. tanfelügyelő hatásköréből, ahová az elemi képzővel való közössége folytán került volt. *Dr. Wlassics Gyula* közokt. miniszter 1897-ben a polgári isk. tanítóképző-intézetnek és a polgári iskolai tanítónőket képző Erzsébet-Nőiskolának

a felügyeletét *dr. Pauer Imre* egyet. nyilv. r. tanárra bízta, ki mint felügyelő a *curator* címet viselte. Az ő curatorsága alatt az elemi képző igazgatása is elkülönített, valamint — amennyire a közös terület engedte — iskolai és internátusi helyiségei is. A curator alatt megkezdődött a tanári javadalmazásnak akadémiai fokra való emelése. Közben 1901-ben életbe lépett az intézet új tanulmányi rendje és tanterve.¹⁾ Miután Pauer curatorsága alatt még újra szervezetetett az intézet tanulmányi és vizsgálati rendje,²⁾ 1906-ban megvált a curatorságtól. Ez az állás azután meg is szűnt, úgy, hogy az intézet most közvetlenül a miniszterium fenhatósága alá tartozik. Az 1906. évben *gróf Apponyi Albert* vall.- és közokt. minisztertől kiadott szervezeti szabályzat³⁾ az intézetet közvetlenül a miniszterium felügyele alá helyezi.

Egy évvel később, 1907. nyarán nyugalomba vonult *dr. Kiss Áron* igazgató is, több mint 40 évi szolgálat után, amelyből 32-t ez intézetnek szentelt. Utódjául *dr. Váangel Jenő* egyet. m. tanár, a biológia tanára neveztetett ki. Az ő működése alatt gyorsan érik a teljes különválás vetése. Kivéven a köztartást teljesen elkülönített a polgári és elemi képző gazdasági ügye is. Közben Apponyi Albert miniszter elhatározta, hogy az elemi tanítóképzőt kiköltözteti. Az építkezés költségeit fel is vette az 1908. és 1909. évi költségvetésbe; magát az építkezést 1909. év szeptember havában kezdik meg. Így csak pár év kérdése, hogy ez a hazai szükséglettől életre hívott intézet, hosszú küzdelmes fejlődés után végre minden kötelékből felszabadulva élhessen a maga fontos hivatásának és jellegének megfelelő, valóságos főiskolává fejlődhessék ki.

¹⁾ Az állami polgári iskolai tanító- és tanítónőképző-intézetek tanterve. (Kiad. a vall- és közokt. m. kir. miniszter 1901. évi május hó 22-én 498. eln. sz. a. k. rendeletével.)

²⁾ Szabályzat a felső nép- és polgári iskolai tanítók és tanítónők képesítő vizsgálatáról. (Kiad. a vall- és közokt. m. kir. miniszter 1902. évi február hó 19-én 593. eln. sz. a. k. rendeletével.)

³⁾ A m. kir. állami polgári iskolai tanító- és tanítónőképző-intézetek szervezete és rendtartási szabályai. (Kiad. a vall- és közokt. m. kir. miniszter 1906. aug. 16-án 70512. sz. a. kelt rendeletével.)

Az 1908/9. tanév nevezetesebb eseményei:

Hegymegi dr. Kiss Áron, kir. udv. tanácsos, a pedagogium nyug. igazgatója 1908. okt. hó 15-én rövid, de annál kínzóbb betegség után élete 63. évében elhunyt.

Kiss Áron az intézetnek 24 évig volt tanára, 8 évig igazgatója. Nevével találkozunk a kisdedovástól — a tanítóképző-intézeti tanárképzésig mindenütt. Bámulatos munkabírása, nagy tudása, magas szárnyú gondolkozása és színarany jósága minden téren vezérszerpet biztosított neki. Mindenütt ott volt, ahol dolgozni, ahol különösen a magyar nevelésügyet szolgálni és előbbre vinni kellett. Mindenben és mindenhol megtette a maga kötelességét.

Munkálkodásában különösen az öntudatra ébresztett hazaszeretetet vezérelte. Ez készítette őt arra, hogy ne csak a pedagogiában, ne csak a társadalmi tevékenység terén buzgólkodjék; hanem hogy még a hazaszeretettől ösztönözve, a magyar neveléstudomány történeke megalapítója és első művelője is legyen.

Ez a három irányú tevékenység jellemzi életének szakadatlan munkásságát. Dicsősége, hogy mind a három téren maradandó sikereket tudott elérni, hogy mesterünkké, tanítók atyjává és a hazai pedagógiai történetírás magyar Liviusa lehetett.

A tanári kar Kiss Áron halálával az intézetet és a magyar nevelésügyet ért nagy veszteséget mélyen átérezve elhatározta: hogy az elhunytat az intézet halottjának tekinti és mint ilyent a gyászoló család beleegyezésével az intézet dísztermében helyezteti ravatalra; — hogy igaz részvétét írásban és külön küldöttségileg is tolmácsolja a gyászoló családnak, hogy elhunyt emlékének megörökítésére országos gyűjtést rendez, végül hogy halálának évfordulóján az országos gyűjtésből a temetőben felállítandó síremlékének és a tanári kar által megfestendő arcképének leleplezésével egybekötött országos gyászünnepélyt rendez.

A temetés okt. 16.-án d. u. 3 órakor az intézet udvarából óriási részvéttel ment végbe. A végső tiszteletet megadandó az előkelő és tudós világ számosai jelentek meg, az elhunytat barátjainak,

tanártársainak és volt hallgatóinak pedig ezrei kísérték az ifjúsági énekar gyászdalai mellett utolsó útjára, a fő- és székváros által a németvölgyi temetőben adományozott diszsir-helyre. Az intézet nevében dr. Vángel Jenő, az országos tanítóképző-intézeti tanáregyesület és az elemi tanítóképző-intézet nevében dr. Baló József, a hallgatóság nevében Szuhács János tartotta a bucsuztató beszédet.

Kiss Áron nevét tiszteletünk övezi, emlékét pedig hálánk őrzi meg.

*
*
*

Az elmúlt tanévben az intézet életében a következő fontosabb intézkedések és változások történtek:

1. *Dr. Székely György* r. tanár a polgári iskolai tanítónőképző-intézethez neveztetett ki, helyette az intézethez *dr. Imre Sándor* kolozsvári egyetemi m. tanár neveztetett ki (100913/1908. sz.).

2. Visszaállított a második *menyiségtani tanszék* és erre *dr. Goldziher Károly* főgimnáziumi tanár neveztetett ki (110815/1908. sz.).

3. Az intézet főiskolai jellegének megfelelően a *magyar nyelv- és irodalom tanterve* átdolgoztatott. Célul tűzvetvén ki:

„A polgári iskolai tanító- és tanítónőjelöltek teljes kiképzése a magyar nyelvnek és irodalomnak, e nemzetalkotó tényezőknek, minden irányú s a kapcsolatos világirodalmi műveltséget sem figyelmen kívül hagyó beható ismeretében, hogy Magyarország jövőendő polgárságát saját gyökeres nemzeti műveltségük alapján erős magyar érzésű nemzedékké nevelhessék. A képzésben nem hanyagolható el teljesen az a cél sem, hogy a jelöltek — anélkül, hogy a szaktudósokká képzés előtérbe nyomulna — e nemzeti tudományban való önálló, módszeres munkásság kifejtésére is *ösztönzést* nyerjenek, s ilyen módon esetleg hozzájáruljanak egyrészt a nemzeti tudományok fejlesztéséhez, másrészt a polgári iskolai tanítói kar színvonalának emeléséhez.”

Az új beosztás különben a következő:

T á r g y	Heti órák száma I. évfolyamon		Heti órák száma II. évfolyamon		Heti órák száma III. évfolyamon	
	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév
Által. nyelvtud. és magyar nyelvhasználat	4	—	—	—	—	—
Magyar nyelvtan	—	4	—	—	—	—
Stilisztika és retorika	2	2	—	—	—	—
Eszthétika	—	—	5	—	—	—
Verstan és poétika	—	—	—	5	—	—
Magyar irod. tört.	3	3	4	4	5	5
Szemin. foglalkozás	1	1	1	1	1	1
Összesen ---	10	10	10	10	6	6

Ezek szerint az eddigi heti 15 óra helyett összesen heti 26 óra fordítottatik mind a három évfolyamon a magyar nyelv és irodalomtörténet, valamint a segédtudományok tanítására.

A megváltoztatott és kibővített tanterv következménye volt, hogy a magyar nyelv- és irodalomtörténeti tanszék két részre osztatott; u. m.: külön magyar irodalomtörténeti tanszékre, melyet dr. *Gynlai Ágost* intézeti r. tanár tartott meg és külön magyar nyelvtudományi tanszékre, melyre dr. *Erdélyi Lajos*, egyet. m. tanár neveztetett ki. (99955/1908. sz.).

4. *A latin tanfolyam és tanterve* életbe lépett (18415/1908. sz.). A tanterv értelmében latin nyelv tanítatik az I. évfolyam második félévétől kezdve évfolyamonként heti 2—2, vagyis összesen 6 órában. A tanfolyamon azonban csakis a jeles és jó előmenetelű hallgatók vehetnek részt.

5. *A kötelező testgyakorlás* az intézet összes hallgatóinak, szakcsoportonként és évfolyamonként heti 2—2 órában elrendeltetett. (73369/1908. sz.)

6. *A kötelező földrajzi praktikum* a II. és III. évfolyamon heti $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ órában életbelépett. (124666/1908. sz.)

7. A francia nyelv gyakorlati tanulmányának eredményesebbé tétele céljából új tanterv dolgoztatott ki és lépett életbe (145878/1908. sz.)

8. Elhatároztatott, hogy az összes hallgatók valamely tetszésük szerint választandó *nyugoteurópai nyelvből* olyan fokú és természetű vizsgálatnak lesznek alávetve a II. képesítő vizsgálatnál, mint a középiskolai tanárjelöltek. E célból kidolgozott kötelező *német nyelvi konverzatorium* tanterve helybenhagyatott (53535/1909. sz.)

9. A polgári iskolai tanítójelöltek *gyakorlati kiképzéséről* szóló szabályzat helybenhagyatott és életbeléptetett (65798/1909. sz.)

10. A vallás- és közokt. miniszter 28191/1908. sz. a. elrendelte, hogy a Pedagogium és Erzsébet női-iskola tanári testülete dr. Szinnyei József, vizsg. bizottsági elnök elnöklésével a polgári iskolai tanító- és tanítónőképzőknek *főiskolai rangra* való emelésére megfelelő szabályzatot dolgozzon ki. A szabályzattervezet elkészült és jóváhagyás céljából a magas minisztériumhoz felterjesztetett.

11. Az intézet felszerelésének pótlására *rendkívüli adományi összegképen* 6500 korona utalványoztatott ki (13932/1908. és 16341/1909. sz.), még pedig: fizikai szerekre 3000 korona, pedagógiai szakmunkákra és a magyar nyelvi tanuló gyűjteményre 2700 korona, pedálos harmoniumra 800 korona. Mindezt kiegészíti néhány Kiss Áron 781 munkából álló, különösen a régi magyar munkákban (1711. előtti időből 180) gazdag könyvtárának megvétele.

12. Az intézet 1909. évi *megállapított* költségvetése 98662 korona, a tanárok fizetésén kívül. Ez összegből esik: I) a köztartási költségekre (elemi tanítóképzővel együtt) 49970 kor., II) a pénzbeli ösztöndíjakra 5850 korona; III) az elméleti és gyakorlati oktatás szükségleteire 11350 korona és IV) a kertészet, butorzat, épület jókarban tartása, fűtés, világítás stbre 31412 kor.

A tanári karnak évekkel azelőtt megkezdett fizetésrendezése újra felvétellett s tovább folytatott.

Az intézet közvetlen tanügyi főhatósága:

Vallás- és közoktatásügyi miniszter:

Apponyi Albert gróf, v. b. t. t., országgyűl. képv. stb.

Államtitkár:

Tóth János dr, v. b. t. t., országgyűl. képv. stb.

Ügyosztály-főnök:

Neményi Imre dr., miniszteri tanácsos stb.

* * *

Az áll. polgári iskolai tanítóképző-intézet két egymással szerves összefüggésben lévő részre oszlik:

- A) a polgári iskolai tanítóképző-intézetre és
- B) a gyakorló polgári iskolára.

Továbbá vele kapcsolatban a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek számára külön

- C) kollegiuma is szerveztetett.

A)

Polgári iskolai tanítóképző-intézet.

I. Tanári kar.

Vángel Jenő, igazgató, bölcsészettudományok doktora, a biológia rendes tanára, a tud. egyetemen az összeh. szövettan és módszertan magántanára, a biológiai szeminárium vezetője, az intézettel kapcsolatos gyakorló polgári iskola igazgatója és az internátus vezetője, az Orsz. Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság ügyvivő alelnöke s vizsgáló-bizottsági tagja, a Tanítóképző-Intézeti tanárjelölti Kollégium igazgatója és szakvezető tanára, a tanítóképző-intézeti orsz. zenetanár-vizsgálóbizottság tagja, polgáriskolai miniszt. iskolalátogató, az Orsz. Paedagogiai Könyvtár és Tanszermúzeum elnöke, az O. P. K. és T. M. Hivatalos Értesítő szerkesztője, az Orsz. Köznevelési Tanácsnak s a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsának hivatalból kiküld. tagja, az Orsz. Polgáriskolai Egyesület igazg.-tanácsosa, az Orsz. Tanítóképző-Intézeti Tanáregyesület választmányi, a Paedagogiai Társaság rendes, továbbá több hazai és külföldi egyesület s társulat alapító, tiszteletbeli és rendes tagja, fő- és székvárosi iskolaszéki tag. Volt egyetemi tanársegéd a zoológiai és comp. anatómiai intézetnél (1886. nov. 1—1895. dec. 31.), adjunktus ugyanott (1896. jan. 1—1900. szept. 28.), a budapesti tud. egyetemen az 1896/7—1899/1900. tanévekben az állattannak és összeh. bonctannak helyettes tanára. Az intézethez rendes tanárrá 1900. szept. 28.-án, igazgatóvá 1907. jul. 10.-én neveztetett ki. Szül.: Perkáty, 1864. április 16.-án. Lakik az intézetben. Tanította az állattant, heti 7 órában.

Bahnert József, zongoraművész és zeneszerző, rendes tanár, zongorára és orgonára képezített zenetanár, a magyar szinpadí szerzők egyesületének tagja. Az intézetnél az 1907/8. tanévben óraadó tanár volt. Kineveztetett rendes tanárrá 1908. július hó 14.-én. Szül.:

Nápolyban, 1860. dec. 29.-én. Lakik: VI. Dávid-u 18. III. em. Tanította az orgonát és zongorát, heti 24 órában.

Erdélyi Lajos, bölcsészetdoktor, a magyar nyelvtudomány rendes tanára, a budapesti tudományegyetemen a magyar nyelvjárástan és mondattan magántanára, a magyar és latin nyelvből és irodalomból képesített középiskolai tanár, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a Magyar Nyelvtudományi, a Magyar Néprajzi Társaság és a Nemzeti Tornaegyesület, Ország. Polgáriskolai Egyesület, Budapesti Philologiai Társaság, Erdélyi Múzeum-Egyesület, a Magyar Tanítók Turista Egyesülete, s az Orsz. ref. Tanáregyesületnek és magyar olvasókönyv-szerkesztő bizottságának tagja. Volt a kolozsvári ref. kollégium és a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó kollégium h. tanára (1896—1898, illet. 1899—1900; közben egy évet külföldi tanulmányuton töltött, s a budapesti ref főgimnázium r. tanára (1900—1909). Az intézethez kineveztetett r. tanárrá 1908. szept. 12.-én. Szül.: Uzonban, Háromszékmegyében 1871. jún. 1. Lakik: VIII. József-körút 71.sz. Tanította az általános nyelvtudományt, magyar nyelvhasználatot és magyar nyelvtant, továbbá a stilisztikát, retorikát, esztétikát, verstant és poétikát, az intézetnél az I. és II. évfolyamon heti 11, s az Erzsébet-nőiskolában mint beosztott tanár az első félévben 6, második félévben heti 11, összesen a két intézetnél 22 órában.

Goldziher Károly, bölcsészetdoktor, a mennyiségtan rendes tanára, okleveles középiskolai tanár; Az Országos Felső Nép- és Polgári iskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, több hazai és külföldi matematikai, biztosítástudományi és tanügyi társulat tagja. Volt a budapesti tudományegyetem mennyiségtani tanszékének repetitora (1902/3), a magyar halandósági táblázatokat szerkesztő központi hivatal vezetője (1904—1906) és a budapesti III. ker. m. kir. áll. főgimnázium tanára (1905—1908). Az intézethez kineveztetett rendes tanárrá 1908 október hó 13.-án. Szül.: Budapest, 1881. febr. 26.-án. Lakik: VII. Holló-utca 4. l. Tanította az algebrát, a planimetriát, a kereskedelmi számtant, a politikai számtant és a könyvvitelt, heti 14 órában.

Gyulai Ágost, bölcsészetdoktor, a magyar nyelv és irodalom rendes tanára, a magyar és német nyelv és irodalom és a bölcsészet okleveles középiskolai tanára, a Stolze-Fenyvessy-féle gyorsírás okleveles tanára. a magyar nyelvi szeminárium vezetője, a Polgáriskolai Tanítójelöltek Ifjúsági Körének tanárkari biztosa, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a Tanító-

képzőintézeti Tanárjelöltek Kollégiumának szakvezető tanára, az Országos Nőképző-Egyesület leánygimnáziumának rendkívüli tanára, a Magyar Paedagogiai Társaság rendes tagja és titkára, a Kisfaludy-társaság Shakespeare-Bizottságának jegyzője, a Budapesti Philológiai Társaság választmányi tagja, a Magyar Társadalomtudományi Egyesület szabadoktatási bizottságának tagja és több hazai tudományos és tanügyi társaságnak rendes tagja. Volt a m. kir. Ferencz József-intézetnél nevelő-tanár, a budapesti II. ker. kir. egyetemi gimnáziumnál helyettes és rendes tanár (1891. júl. 24—1897. júl. 20), a budapesti I. ker. állami főgimnáziumnál rendes tanár (1897—1903. jun. 22). Az intézethez kinevezetett rendes tanárrá 1903. június 22-én. Lakik: I. Lógodi-utca 33 sz. Szül.: Budapest, 1868. febr. 14-én. Tanította a magyar irodalomtörténetet heti 17 órában és vezette a magyar ny. szeminárium gyakorlatokat, heti 3 órában.

Herrmann Antal, bölcsészetdoktor, igazgatói címmel és jelleggel felruházott polgáriskolai tanítóképző-intézeti tanár, a német nyelv és irodalom rendes tanára, a kolozsvári egyetemen az általános és hazai ethnográfia magántanára, okleveles középiskolai tanár, okl. levéltárnok, a Tanítóképző-Intézeti Tanárjelöltek Kollégiumának szakvezető tanára, az Orsz. Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, az Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn című folyóirat szerkesztője, az Erdélyi Kárpát-Egyesület néprajzi múzeumának és a szamosujvári „Örmény“ múzeumnak tiszteletbeli igazgatója, a berlini, müncheni, bécsi anthropologiai társaságok választott levelezőtagja, az osztrák néprajzi társaság s a nemzetközi cigány tudós-társaság ügyvivője, a Polgáriskolai Egyesületnek alapító, a Tanítóképző-Intézeti tanárok Orsz. Egyesületének alapító és választmányi, a Tanító Árvaház-Egyesület választmányi tagja, a Nemzetközi Közép- és Keletázsiai Társaság magyar bizottságának, valamint az Országos Magyar Szövetség központi választmányának tagja és több hazai tudományos és tanügyi társaságnak alapító, tiszteletbeli, választmányi és rendes tagja. Volt brassói róm. kath. főgimnáziumi tanár (1871—1873), pancsovai áll. főreáliskolai tanár (1875), fehértemplomi áll. főgimnáziumi tanár (1883.) Az intézethez kinevezetett helyettes tanárnak 1883. nov. 1.-én, rendes tanárnak 1884. júl. 31.-én. Szül.: Brassó, 1851. július 30.-án. Lakik: I. Lágymányosi-út 4. Tanította a német nyelvet és irodalmat, heti 15 órában.

Imre Sándor, bölcsészetdoktor, a pedagógia és philosophia rendes tanára, a pedagógiai szeminárium vezetője, a Tanítóképző-intézeti Tanárjelöltek Kollegiumának szakvezető-tanára, az Országos

Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja ; okl. középiskolai tanár, a kolozsvári tudományegyetemen a magyar nevelés történetének magántanára ; a Magyar Paedagogiai Társaság rendes, a kolozsmegyei tanítótestületnek, az Erdélyrészi Tanítóegyesületek szövetségének s a Magyar Gyermektanulmányi Társaságnak választmányi tagja. Volt a kolozsvári ref. kollegium főgimnáziumának tanára (1900—1908. szept.), internátusának vezetője (1902—1905), elemi iskolájának igazgatója (1908. április 1-től), a kolozsvári tanári körnek titkára, majd ügyvivő alelnöke (1901—1908). Az intézethez rendes tanárrá kinevezetett 1908. szept. 9.-én. Szül. : Hódmezővásárhelyt, 1877. okt. 13. Lakása ; I. Mozdony-utca 23. Tanította a pedagógiát s philosophiai propedeutikát, heti 15 órában.

Koch Ferenc, bölcsészetdoktor, a kémia, ásványtan és geologia rendes tanára, kolozsvári egyetemi címz. ny. rk. tanár, okleveles középiskolai tanár, az Állami Polgári Tanítóképző-Intézet ásvány-kémiai szertárának és szemináriumának vezetője, a Tanítóképző-Intézeti Tanárjelöltek Kollégiumának szakvezető tanára, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a berlini „Deutsche Chemische Gesellschaft“ és több hazai tudományos és tanügyi egyesület rendes tagja. Volt a kolozsvári tudomány-egyetemen tanársegéd (1878—1884), kolozsvári áll. tanítóképző-intézeti rendes tanár (1887—1898). Az intézethez rendes tanárrá kinevezetett 1898. júl. 26.-án. Szül. : Zombor, 1853. okt. 28.-án. Lakik : I., Alkotás-utca 37. Tanította a kémiát, ásványtant és geológiát, heti 13 órában.

Kovács János, bölcsészetdoktor, a fizika rendes tanára, okleveles középiskolai tanár, a fizikai szeminárium vezetője, az Ifjúsági Segítő-Egyesület tanárkari biztosa, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, az Országos Tanítóképző-Intézeti Tanárvizsgáló-Bizottság jegyzője, az Elemi Tanítóképző-Intézeti Tanárjelölti Kollégium vezető tanára, az Orsz. Köznevelési Tanács előadó tanácsosa, a polgárisk. miniszt. iskolalátogató, a Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesületének tiszteletbeli elnöke, az Országos Polgáriskolai Egyesület igazgató-tanácsosa, a Magyar Paedagogiai Társaság rendes tagja, volt titkára s szerkesztője, számos hazai egyesület tiszteletbeli s rendes tagja. Az intézethez rendes tanárrá 1881. augusztus 20.-án nevezetett ki. Szül. : Mezőbánd., 1856. december 10.-én. Lakik : I. Hantos-út 4/a. Tanította a fizikát, heti 14 órában.

Lovcsányi Gyula, a történelem, köz- és magánjog rendes tanára, a Tanítóképző-Intézeti Tanárjelöltek Kollégiumának szakvezető tanára, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a történelmi szeminárium vezetője, több hazai egyesület rendes tagja. Tanított a privigyei elemi iskolánál (1869—70), a trencsényi gimnáziumnál (1871—72) és a zilahi polgári iskolánál az 1874—75, 1875—76. tanévben. Az intézethez kinevezetett helyettes tanárrá 1877. augusztus 21.-én, rendes tanárrá 1879. szept. 4.-én Szül.: Ipolyság, 1850. ápril. 5.-én. Lakik: I. Mészáros-utca 18. Tanította a magyar és egyetemes történetet, a köz- és magánjogot, heti 15 órában.

Oheróly János, a torna rendes tanára, amerikai (Chicago) és nemzeti tornaegyleti képesített tornatanár, az arany érdemkereszt tulajdonosa, az Orsz. Felső Nép- és Polg. iskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság r. tagja, középiskolai testgyakorlási szakfelügyelő. Az intézetnél működik 1873. szept. 1. óta. Szül.: Paks., 1844. ápr. 15.-én. Lakik: II., Bimbó-u. 10. Tanította a tornát, heti 18 órában.

Rohn József, a földrajz és statisztika rendes tanára, középiskolai tanárvizsgálatot tett földrajzból, a Tanítóképző-intézeti Tanárjelöltek Kollégiumának szakvezető tanára, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja, a Magyarországi Tanítók Árvaházi Egyesületének pénztárnoka és árvaatyja, több hazai egyesület rendes tagja. Az intézethez kinevezetett segédtanárrá 1879. aug. 7.-én, rendes tanárrá 1882. júl. 3. Szül.: Dénesd., 1854. január 11.-én. Lakik: I. Alkotás-utca 44. Tanította a földrajzot, statisztikát és német nyelvet (alsó tanfolyam), heti 16 órában.

Rucsinszky Lajos, a matematika rendes tanára, főreáliskolákra képesített tanár, a matematikai szeminárium vezetője, a Tanítóképző-Intézeti Tanárjelöltek Kollégiumának szakvezető tanára, az Országos Felső Nép- és Polgáriskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság tagja; több hazai egyesület r. tagja. Volt székesfehérvári főreálisk. r. tanár (1873. okt.—dec.), a József-műegyetemen a matematika repetitora (1874. jan.—szept.), a székelyudvarhelyi főreáliskola rendes tanára (1874. okt.—1887. okt.); az intézethez rendes tanárrá kinevezetett 1887. okt. hó 1.-én. Szül.: Eperjes, 1850. nov. 19.-én. Lakik: I. Mozdony-utca 7. Tanította a matematikát, heti 13 órában.

Bajusz Károly, a gyorsírás óraadó tanára, a m. kir. állami számvevőszék számellenőre, okleveles gyorsírás-tanár, az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület választmányi tagja és pénztárosa. Az intézetnél működik 1905. év szept. óta. Szül.: Solt, 1873. december

24-én. Lakik: IX., Rákos-utca 8. sz. Tanította a gyorsírást, heti 4 órában.

Láng Nándor, bölcsészetdoktor, a latin nyelv óraadó tanára; a görög archaeológiának egyetemi magántanára, okleveles középiskolai tanár, a budapesti I. ker. állami főgimnáziumnak rendes tanára, az Országos Középiskolai Tanárvizsgáló-Bizottság tagja. Az Egyetemes Philologiai Közlöny class-philologiai részének szerkesztője, a M. Tud. Akadémia class-philologiai bizottságának segédtagja, az Országos Régészeti és Embertani Társulat igazgató választmányának tagja. Több tudományos társaságnak rendes tagja. Volt helyettes tanár a nagyszebeni állami főgimnáziumnál (1893—4), a budapesti II. ker. kir. kath. egyetemi főgimnáziumnál (1895. szept.—dec.), a budapesti I. ker. állami főgimnáziumnál (1896. jan.—jun.) ugyanott 1896 jun. 10. óta rendes tanár. Az intézetnél 1908. szept. 1. óta működik. Szül.: Delibálat, 1871. január 3-án. Lakik: I. Pauler-utca 4. Tanította a latin nyelvet az I. félévben heti 2, a II. félévben, heti 4 órában.

Lányi Ernő, okleveles középiskolai rajztanár, a rajz és művészetek történetének óraadó tanára. Az intézetnél 1901. szept. óta mint óraadó tanár működik. Szül.: Székelyudvarhely, 1858. márc. 2-án. Lakik: I. Fodor-utca 17. Tanította a szabadkézi rajzot és művészetek történetét, heti 5 órában.

Littke Aurél, bölcsészetdoktor, a földrajzi gyakorlatok vezetésével megbízott tanár, a budapesti kir. magyar tudomány-egyetem Földrajzi Intézetének első tanársegéde, a Magyar Földrajzi Társaság titkára, a budapesti kir. magyar tudomány-egyetemi Természettudományi Szövetség levelező és alapító tagja, a budapesti Erzsébet Népakadémia előadó tagja. Szül.: Budapest, 1872. dec. 31-én. Lakik: VIII. Horánszky-utca 8. Vezette a földrajzi gyakorlatokat, heti 3 órában.

Papp Károly, orvosdoktor, az iskolai egészségtan okleveles tanára, intézeti orvos, a bonc- és élettan óraadó tanára, az Orsz. Felső Nép- és Polgáriszkolai Tanítóvizsgáló-Bizottság rendes tagja. Szül.: Budapest, 1867. május 17-én. Lakik: VIII. Baross-utca 38. Az intézetnél működik 1903. szeptember 1. óta. Tanította a bonc- és élettant, heti 1 órában.

Schölberszky Károly, bölcsészetdoktor, a növénytan óraadó tanára, budapesti kir. m. tud.-egyetemi m. tanár, a biológia r. tanára a budapesti m. kir. Kertészeti Tanintézetben, az Országos Felső Nép- és Polgári iskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság r. tagja, a kir. m. Természettudományi Társulat és az Országos Magyar Kertészeti

Egyesület választmányi tagja, a kir. magy. Természettudományi Társulat növényteni szakosztályának alapító tagja, a „Növényteni Közlemények“ szerkesztő-bizottságának tagja. Volt a budapesti kir. m. tud.-egyetemi növényteni intézet tanársegéde. Az intézetnél működik 1907. szeptember 1. óta. Szül.: Budapest., 1863. nov. 26-án Lakik: Nagytétényben (Pest-vármegye). Tanította a növénytant, heti 7 órában.

Sztankó Béla, budapesti I. ker. állami elemi tanítóképző-intézeti rendes tanár, az ének és zeneelmélet óraadó tanára. A Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesületének alelnöke, a Felső Nép- és Polg. isk. Tanítóvizsgáló Bizottság tagja, a Tanítóképző-int. Orsz. Zenetanár-vizsgáló Bizottság tagja és jegyzője. Az intézetnél működik 1887. év szeptember óta. Szül.: Szolnok., 1866. április 13-án. Lakik: I. Alkotás-utca 37. Tanította az éneket és a zeneelméletet, heti 7 órában.

Varga Bálint, bölcsészettudományi doktor, a francia nyelv és irodalom óraadó tanára, okleveles középiskolai tanár, a budapesti református főgimnázium rendes tanára. Volt a „Gazette de Hongrie“ munkatársa, a budapesti II. ker. áll. főrealskola helyettes tanára (1882—84), a budapest-vidéki tankerület főigazgatósági tollnoka (1884—1903) és debreceni ref. főgimnáziumi tanár (1893—1906), a „Csokonai Kör“ titkára (1895—1896). Az intézetnél 1901. szept. 1. óta működik. Szül.: Szentléányfalván (Arad-megye) 1856. jún. 23-án. Lakik: Kispeszt, Batthyány-utca 18. Tanította a francia nyelvet és irodalmat, heti 6 órában.

Zambra Péter, az olasz nyelv és irodalom óraadó tanára, budapesti egyetemi ny. rdk. tanár. Az intézetnél működik 1907. szept. óta. Lakik: VI., Nagy János-utca 7. Tanította az olasz nyelvet és irodalmat, heti 2 órában.

Móczár Miklós, nevelő-tanár, gyakornok a biológiai szemináriumban, Felső Nép- és Polgári iskolákra képesítve a matematika és természettudományi szakcsoport tárgyaiból, okl. tanítóképző-intézeti tanár. Lakik az intézetben. Az intézetnél működik 1908. szept. 15. óta.

Zala István, nevelő-tanár, gyakornok a fizikai szemináriumban, Felső Nép- és Polgári iskolákra képesítve a matematika és természettudományi szakcsoport tárgyaiból, okl. tanítóképző-intézeti tanár. Lakik az intézetben. Az intézetnél működött 1908. okt. 15. óta. (1909. május 20-án a pápai elemi tanítóképző-intézethez helyezte-tett át tanárnak.)

II. Hallgatók.

Intézeti rendes hallgatók.

A) Nyelv- és történettudományi szakcsoport.

N é v	Év- folyam	Beiktatás ideje		Tanfélév	
		téli	nyári		
		s z a k			
Barcsay Albert	I.	908	—	I.	II.
Benedek Tivadar	I.	908	—	I.	II.
Bogáti Adolf	I.	908	—	I.	—
Borbély János	I.	908	—	I.	II.
Czakó Gyula	I.	908	—	I.	—
Czimerer Béla	I.	908	—	I.	II.
Dobó Imre	I.	908	—	I.	II.
Elek József	I.	908	—	I.	II.
Fekete József	I.	908	—	I.	II.
Főzy József	I.	908	—	I.	II.
Ivanovich János Miksa	I.	908	—	I.	—
Kastély Gyula	I.	908	—	I.	II.
Kisfaludi Jenő László	I.	908	—	I.	II.
Kleiszner Pál	I.	908	—	I.	II.
Kóbor Pál	I.	908	—	I.	II.
König Vilmos	I.	908	—	I.	II.
Kőszeghy Béla	I.	908	—	I.	—
Kőszeghy Márton	I.	908	—	I.	—
Kronovít Mór	I.	908	—	I.	II.
Lados József	I.	908	—	I.	II.
Lautner Gyula	I.	908	—	I.	II.
Molnár János	I.	908	—	I.	II.
Papp Áron	I.	908	—	I.	—
Papp György	I.	908	—	I.	II.
Parászka Gábor	I.	908	—	I.	II.
Pákh István	I.	908	—	I.	—
Pásku János	I.	908	—	I.	—
Reke József	I.	908	—	I.	—
Schönberger Simon	I.	908	—	I.	II.
Scultéty Szilárd	I.	908	—	I.	II.
Supper Frigyes	I.	908	—	I.	II.
Szabolcs Árpád	I.	908	—	I.	II.
Szlamka Antal	I.	908	—	I.	II.
Tkacsik László	I.	908	—	I.	II.
Barabás József	II.	907	—	I.	II.
Baros Péter	II.	907	—	I.	II.
Detrich Aladár	II.	907	—	I.	II.
Dostler Gábor	II.	907	—	I.	II.
Gedeon Mátyás	II.	907	—	I.	II.
Goldmann Miksa	II.	907	—	I.	II.

N é v	Év- folyam	Beiktatás ideje		Tanfélév	
		téli	nyári		
		s z a k			
Göndör Rezső	II.	907	—	I.	II.
Győrfi Imre	II.	908	—	I.	II.
Hackl József	II.	908	—	I.	II.
Halápy Jenő	II.	907	—	I.	II.
Kiss Béla	II.	907	—	I.	II.
Kósa Vince	II.	907	—	I.	II.
Kreutzer György	II.	907	—	I.	II.
Laitin Dániel	II.	907	—	I.	II.
Láng Gyula	II.	907	—	I.	II.
Lukin Sándor	II.	907	—	I.	II.
Magdó István	II.	908	—	I.	II.
Makula Béla	II.	907	—	I.	II.
Marsovszky Lehel	II.	907	—	I.	II.
Mátray Jenő	II.	907	—	I.	II.
Mesterházy Jenő	II.	907	—	I.	II.
Molnár Béla	II.	907	—	I.	II.
Most Gyula	II.	907	—	I.	II.
Orzescu Illés	II.	907	—	I.	II.
Pasquali Jakab	II.	907	—	I.	II.
Pápai Gyula	II.	907	—	I.	II.
Péterfay Eördögh Lajos	II.	907	—	I.	II.
Rózsa Kálmán	II.	907	—	I.	II.
Schneider Dezső	II.	907	—	I.	II.
Sebestyén Ernő	II.	907	—	I.	II.
Spitzer (Bartos) Norbert	II.	907	—	I.	II.
Szinkovich Jenő	II.	907	—	I.	II.
Tóth Dezső	II.	907	—	I.	II.
Tóth József	II.	907	—	I.	II.
Vuia Romulusz	II.	907	—	I.	II.
Fekete Zoltán	III.	906	—	I.	II.
Gedra Gyula	III.	906	—	I.	II.
Grósz József	III.	906	—	I.	II.
Gyulai László	III.	906	—	I.	II.
Halbart Alajos	III.	906	—	I.	II.
Hegedűs Richárd	III.	906	—	I.	II.
Képešy Béla	III.	906	—	I.	II.
Konrádt János	III.	—	909	—	II.
Kovács Zoltán	III.	906	—	I.	II.
Krompaszky Ede	III.	908	—	I.	II.
Loránt Gyula	III.	906	—	I.	II.
Nemes Lipót	III.	906	—	I.	II.
Nyers Elek	III.	906	—	I.	II.
Pelle László Pál	III.	906	—	I.	II.
Pesty József	III.	906	—	I.	—
Péterfy Lajos	III.	906	—	I.	II.
Pulay Andor	III.	906	—	I.	—
Schwandtner Andor	III.	906	—	I.	II.
Susmel Ede	III.	906	—	I.	II.
Szabó Miklós	III.	906	—	I.	II.
Szmetana József	III.	906	—	I.	II.
Szuhács János	III.	906	—	I.	II.
Tietz Ferenc	III.	906	—	I.	II.
Veres Gábor	III.	906	—	I.	II.
Wessely Lajos	III.	906	—	I.	II.

B) *Mennyiség-természettudományi szakcsoport.*

N é v	Év- folyam	Beiktatás ideje		Tanfélév	
		téli	nyári		
		s z a k			
Balázsi András	I.	908	—	I.	II.
Beregi Jenő	I.	908	—	I.	II.
Bleier Sándor	I.	908	—	I.	II.
Bóvik Imre	I.	908	—	I.	II.
Boros Béla	I.	908	—	I.	II.
Buxbaum György	I.	908	—	I.	II.
Farkas Gyula	I.	908	—	I.	II.
Fejér János	I.	908	—	I.	—
Horváth Tivadar	I.	908	—	I.	II.
Jakó Sándor	I.	908	—	I.	—
Kanabé Gyula	I.	908	—	I.	II.
Kedves Miklós	I.	908	—	I.	II.
Kovács Gábor	I.	908	—	I.	II.
Kún Péter	I.	908	—	I.	II.
Langmáhr Ferenc	I.	908	—	I.	II.
Lazányi Emil	I.	908	—	I.	—
Lázár Károly	I.	908	—	I.	II.
Lupes Mihály	I.	907	—	I.	II.
Maier János	I.	908	—	I.	II.
Matschek János	I.	908	—	I.	II.
Mayer Rezső	I.	908	—	I.	—
Mészáros Ignác	I.	908	—	I.	II.
Molnár Gyula	I.	908	—	I.	II.
Mudin Imre	I.	908	—	I.	II.
Németh Gyula	I.	908	—	I.	—
Nohn Nándor	I.	908	—	I.	II.
Probst József	I.	907	—	I.	II.
Rachl Mihály	I.	908	—	I.	II.
Reskó Rezső	I.	908	—	I.	II.
Schozenszky János	I.	908	—	I.	II.
Sonkoly Endre	I.	908	—	I.	II.
Szvorenyni János	I.	908	—	I.	II.
Tóth Sándor	I.	908	—	I.	—
Urbancsok Gyula	I.	908	—	I.	II.
Vitos Gerő	I.	908	—	I.	II.
Wehry Hugó	I.	908	—	I.	II.
Zombory Gyula	I.	908	—	I.	II.
Blickling Antal	II.	907	—	I.	II.
Bodó József	II.	907	—	I.	II.
Czike Ferenc	II.	907	—	I.	II.
Fligler Iván	II.	907	—	I.	II.
Jacovich Márió	II.	907	—	I.	II.
Kilián Loltán	II.	907	—	I.	II.
Kovaltsik Ferenc	II.	907	—	I.	II.
Kovács Albert	II.	907	—	I.	II.
Köves Sándor	II.	907	—	I.	—
Makó József	II.	907	—	I.	II.
Mészáros Ödön	II.	907	—	I.	II.
Nezbeda János	II.	907	—	I.	II.
Pörje István	II.	907	—	I.	II.
Racsman József	II.	907	—	I.	II.

N é v	Év- folyam	Beiktatás ideje		Tanfélév	
		téli	nyári		
		s z a k			
Sarkadi Sándor	II.	907	—	I.	II.
Sugár Imre	II.	907	—	I.	II.
Szeness Imre	II.	907	—	I.	II.
Sziemeiszter János	II.	907	—	I.	II.
Unger Károly	II.	908	—	I.	II.
Viski Géza	II.	907	—	I.	II.
Zöld Gábor	II.	907	—	I.	II.
Zsejki Ferenc	II.	907	—	I.	II.
Zsigmond Ferenc	II.	907	—	I.	II.
Banai Pál	III.	906	—	I.	II.
Bursák Jenő	III.	906	—	I.	II.
Cziprus István	III.	906	—	I.	II.
Demeter Konrád	III.	906	—	I.	II.
Gábel Dezső	III.	906	—	I.	II.
Grósz Kálmán	III.	906	—	I.	II.
Gulyás Samu	III.	906	—	I.	II.
Kálmán László	III.	906	—	I.	II.
Kiss János	III.	906	—	I.	II.
Krómer József	III.	906	—	I.	II.
Nagy Sándor	III.	906	—	I.	II.
Paczner Jenő	III.	906	—	I.	II.
Préda Trandafir	III.	906	—	I.	II.
Szántó Izidor	III.	906	—	I.	II.
Szép Fábán János	III.	906	—	I.	II.
Sziklás Sándor	III.	906	—	I.	II.
Tix Miklós	III.	906	—	I.	II.
Zámory Endre	III.	906	—	I.	II.

Táblás kimutatás az 1908/9. tanévben beiratkozott hallgatókról.

Szakcsoport és évfolyam	Hallgatók száma	Vallásukra nézve							Születésükre nézve			
		Róm. kath.	Gör. kath.	Gör. keleti	Ev. ref.	Ág. hitv.	Unitárius	Izraelita	Magyar- orsz.	Horvát- Szlav.-orsz.	Ausztria	Külföldi
A) <i>Nyelv- és történettud. szakcsoport :</i>												
I. évfolyam	34	16	4	1	5	4	—	4	34	—	—	—
II. „	35	18	1	4	2	6	—	4	34	—	1	—
III. „	25	15	—	—	3	5	—	2	25	—	—	—
B) <i>Mennyiség-természettud. szakcsoport :</i>												
I. évfolyam	37	24	3	—	4	4	—	2	37	—	—	—
II. „	23	13	—	—	6	3	—	1	23	—	—	—
III. „	18	8	—	1	3	2	—	4	18	—	—	—
Összesen	172	94	8	6	23	24	—	17	171	-	1	—

Táblás kimutatás az 1908/9. tanévben élvezett állami ösztöndíjakról.

Évfolyam	Teljesen in- gyenes	Fél fizetéses	150 kor. vagy ebédet élvező	Az ösztöndíj értéke	
				korona	fillér
A) <i>Nyelv- és történettud. szakcsoport :</i>					
I. évfolyam	2	4	8	3180	—
II. „	7	1	9	3990	—
III. „	5	3	4	3240	—
B) <i>Mennyiség-természettud. szakcsoport :</i>					
I. évfolyam	2	5	5	3060	—
II. „	3	8	3	4110	—
III. „	3	4	7	3360	—
Összesen	22	25	36	20940	—

Jegyzet. Hogy a kiváló szorgalmu és jómagaviseletű hallgatók kizárólag tanulmányaiknak élhessenek, — azért az intézetben lakással és köztartással egybekötött „internátus“ szervezetett.

Az internátus vezetője: az igazgató, kinek az elmúlt évben segédkeztek:

1. Két nevelő: *Móczár Miklós* és *Zala István* okleveles elemi tanítóképző-intézeti tanárok.

2. Köztartás-vezető: *Miklós Gergely*, elemi tanítóképző-intézeti c. igazgató és tanár.

3. Gazdaasszony: *Özv. Nemes Pálné*.

Az internátusi kedvezményben részesült hallgatók lehetnek: teljes ingyenesek, akik minden díj nélkül kapnak ételmezést, lakást, fűtést és világítást, vagy féldíjasok, akik ugyanezen kedvezményt havi 165 koronáért élvezik, vagy olyanok, akik ingyen ebédben részesülnek. Az internátusba a hallgatókat a Vallás- és közoktatási miniszter ír veszi fel, mint a fenti táblás kimutatás is igazolja, korlátozott számban.

Az 1908—9. tanévben magánosztály-vizsgálatra bocsátott
okl. elemi népiskolai tanítók névjegyzéke.

A) *Nyelvtörténettud. szakcsoport.*

Adorján Márton	---	I. évf.	Lebisch Vince	---	I. évf.
Bakos Jenő	---	II. "	Liebermann S. Sándor	---	II. "
Bendák Gyula	---	I. "	Lux Gusztáv	---	I. "
Békéssy Károly	---	II. "	Magdó István	---	II. "
Binét Károly	---	I. "	Makai Jenő	---	III. "
Burich István	---	I. "	Mayer Ferenc	---	I. "
Chlebniczky András	---	I. "	Neumann Albert	---	I. "
Császár Lajos	---	II. "	Nyitrai Károly	---	I. "
Csokán Pál	---	I. "	Orbán Béla	---	II. "
Fedorka Elek	---	II. "	Oszwald Sándor	---	I. "
Fodor György	---	II. "	Pesty József	---	III. "
Gereöffy Csanád	---	I. "	Petik Kálmán	---	I. "
Hajós Fülöp	---	III. "	Pulay Andor	---	III. "
Harmath Jakab Jenő	---	I. "	Salzer Oszkár	---	I. "
Hauptmann Pál	---	II. "	Sciuto Kornél	---	I. "
Hirós Ferenc	---	I. "	Simonyi Zoltán	---	I. "
Horváth Dezső	---	III. "	Szabó József	---	II. "
Horváth Jenő	---	I. "	Szám István	---	I. "
Hum József	---	II. "	Szegfű Lajos	---	I. "
Ivanovics Döme	---	II. "	Szemán József	---	I. "
Kerékgyártó Béla	---	I. "	Székely Alfréd	---	I. "
Kmetty István	---	I. "	Székely Lajos	---	I. "
Konrádt János	---	II. "	Szombathy Béla	---	III. "
Kováts Alajos	---	II. "	Tolvaly Géza	---	I. "
Kovács Lajos	---	II. "	Vörös József	---	II. "

B) *Mennyiség-, természettud. szakcsoport.*

Scholtz Lajos	---	I. évfolyam.
Zomora Sándor	---	I. "

Táblás kimutatás az 1908/9. tanév folyamán magán osztályvizsgálatra bocsátott okl. elemi népiskolai tanítókról.

Szakcsoport és évfolyam	A vizsgálat minősége	A vizsgálat eredménye		A vizsgálatot tevők összes száma
		megfelelt	nem felelt meg	
A) <i>Nyelv- és történettud. szakcsoport :</i> I. évfolyam	egész vizsgálat	8	13	21
	javító vizsgálat	11	1	12
II. évfolyam	egész vizsgálat	8	3	11
	javító vizsgálat	3	3	6
III. évfolyam	egész vizsgálat	2	2	4
	javító vizsgálat	2	1	3
Németből	összevont vizsgálat	1	—	1
B) <i>Mennyiség-termesztud. szakcsoport :</i> I. évfolyam	egész vizsgálat	1	1	2
	javító vizsgálat	—	—	—
II. évfolyam	egész vizsgálat	—	—	—
	javító vizsgálat	—	—	—
III. évfolyam	egész vizsgálat	—	—	—
	javító vizsgálat	—	—	—
Összesen	egész vizsgálatot tett	20	19	39
	javító vizsgálatot tett	16	5	21
Együttvéve... --- ---		36	24	60

Táblás kimutatás az 1908/9. tanévben magán osztályvizsgálatra bocsátott okl. elemi népiskolai tanítókról.

Évfolyam	Hallgatók száma	Vallásukra nézve							Születésükre nézve			
		Róm. kath.	Gör. kath.	Gör. keleti	Ev. ref.	Ág. hitv.	Unitárius	Izraelita	Magyar-orsz.	Horvát-szlavonorsz.	Ausztriai	Közföldi
A) <i>Nyelv- és történettud. szakcsoport :</i> I—III. évfolyam ... ---	50	23	2	1	9	7	—	8	50	—	—	—
B) <i>Mennyiség-termesztud. szakcsoport :</i> I—III. évfolyam ... ---	2	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Összesen ... ---	52	25	2	1	9	7	—	8	52	—	—	—

Ifjusági egyesületek.

I. Segítő-Egyesület.

Keletkezett 1878-ban; alapszabályai ^{42901. sz.}_{1894. évi} miniszteri rendelettel megerősítve.

A folyó isk. év elején az egyesület 102 taggal alakult meg, ezek közül 4 pártoló (int. tanárok). Segélyként kiosztatott 252 K, kölcsönként 431 K. Vagyon gyarapodás 112 K, összes vagyon az év végén 6662.40 K. Ebből 5000 kor. értékű járadékkötvény, 174 K készpénz, a többi kintlevő többnyire régi tartozás.

Tisztikara:

Elnök: *Szuhács János* (III. éves).
 Alelnök: *Tix Miklós* (III. éves).
 Főjegyző: *Blickling Antal* (II. éves).
 Jegyző: *Benedek Tivadar* (I. éves).
 Pénztáros: *Gedra Gyula* (III. éves).
 Ellenőr: *Cziprus István* (III. éves).
 Irattáros: *Baros Péter* (II. éves).

Választmányi tagok:

<i>Demeter Konrád</i> (III. éves).	<i>Mészáros Ödön</i> (II. éves).
<i>Kiss János</i> (III. éves).	<i>Sarkadi Sándor</i> (II. éves).
<i>Szép S. Fábrián</i> (III. éves).	<i>Zöld Gábor</i> (II. éves).
<i>Veres Gábor</i> (III. éves).	<i>Benedek Tivadar</i> (I. éves).
<i>Szmetana József</i> (III. éves).	<i>Horváth Tivadar</i> (I. éves).
<i>Gedeon Mátyás</i> (II. éves).	<i>Lados József</i> (I. éves).
<i>Kósa Vince</i> (II. éves).	<i>Schozenszky János</i> (I. éves).
<i>Zombory Gyula</i> (I. éves).	

Tanárkari biztos: *Kovács János dr.*

II. Ifjusági Kör.

Alakítottatott: 1901-ben; alapszabályai ^{641. sz.}_{1902. évi} miniszteri rendelettel megerősítve.

Az Ifjusági Kör az 1908/9. tanévben szünetelt.

Az intézettel kapcsolatban lévő bizottság.

Az Orsz. Felső Nép- és Polgári iskolai Tanítóvizsgáló-Bizottság.

(5 évi időtartamra kinevezetett a nagym. Miniszter úrnak 28763.
1907. ápr. 13.
sz. rendelete alapján):

Elnök: *Dr. Szinnyei József* egyetemi ny. r. tanár.

Ügyvivő alelnök: *Dr. Váangel Jenő* áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti igazgató, egyetemi m. tanár.

Vizsgáló-bizottsági tagok:

Dr. Erödi Béla udv. tanácsos, tankerületi főigazgató, a francia és az olasz nyelvre és irodalomra.

Dr. Erdélyi Lajos áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, a magyar nyelvre és irodalomra.

Dr. Gyulai Ágost áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, a magyar nyelvre és irodalomra.

Dr. Herrmann Antal igazgatói címmel és jelleggel felruházott polg. isk. tanítóképző-intézeti r. tanár, egyetemi m. tanár, a német nyelvre és irodalomra.

Dr. Goldziher Károly áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti rendes tanár, könyvvitelre, kereskedelemre és politikai számtanra.

Dr. Imre Sándor áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti r. tanár, egyetemi m. tanár, a bölcséleti előtanra és pedagogiára.

Dr. Koch Ferenc áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti r. és egy. c rk. tanár, az ásványtanra és kémiára.

Dr. Kovács János áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti r. tanár, a fizikára.

Lovcsányi Gyula áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti r. tanár, a történelemre, köz- és magánjogra.

Oheroly János áll. tanár, a tornázás elméletére és gyakorlatára.

Dr. Papp Károly intézeti orvos, anatómiára, élet és egészségtanra.

Rohn József áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti r. tanár, a földrajzra, statisztikára, a német nyelvre és irodalomra.

Rucsinszki Lajos áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti r. tanár, a mennyiségtanra.

Dr. Schilberszky Károly áll. polg. isk. tanítóképző-intézeti óraadó, egyetemi m. és kertészeti tanintézeti r. tanár, a növénytanra.

Sztankó Béla áll. el. isk. tanítóképző-intézeti r. tanár, az énekekre.

Dr. Váangel Jenő ügyvivő alelnök, igazgató, egyet. m. tanár, az állattanra és növénytanra.

**Táblás kimutatás az 1908/9. tanévben megtartott képesítő
vizsgálatokról.**

I. Képesítő vizsgálat.

Szakcsoport	Egész vizs- gálat		Javító vizs- gálat		Össze- sen
	meg- felelt	nem fe- lelt meg	meg- felelt	nem fe- lelt meg	
A) <i>Nyelv-történettudományi szakcsoport :</i>					
a) Rendes hallgatók --- --- --- --- ---	27	5	6	5	43
b) Magántanulók --- --- --- --- ---	5	2	3	1	11
B) <i>Mennyiségtan-természettudományi szakcsoport :</i>					
a) Rendes hallgatók --- --- --- --- ---	14	2	4	1	21
b) Magántanulók --- --- --- --- ---	—	1	—	1	2
Összesen --- ---	46	10	13	8	
	56		21		77

II. Képesítő vizsgálat.

Szakcsoport	Egész vizs- gálat		Javító vizs- gálat		Össze- sen
	meg- felelt	nem fe- lelt meg	meg- felelt	nem fe- lelt meg	
A) <i>Nyelv-történettudományi szakcsoport :</i>					
a) Rendes hallgatók	15	3	2	—	20
b) Magántanulók	5	7	1	—	13
B) <i>Mennyiségtan-természettudományi szakcsoport :</i>					
a) Rendes hallgatók	13	3	2	—	18
b) Magántanulók	—	—	2	—	2
Összesen	33	13	7	—	
	46		7		53

Németből kiegészítő képesítő vizsgálatot tett: 3.

A mellék-szakcsoportok képesítő vizsgálatainak táblás kimutatása.

Szakcsoport	Egész vizsgálat		Javító vizsgálat		Összesen
	megfelelt	nem felelt meg	megfelelt	nem felelt meg	
Zenei szakcsoport	2	—	—	—	2
Torna szakcsoport	15	—	—	—	15
Francia nyelvmesteri képesítő	—	1	—	—	1
Összesen	17	1	—	—	18

Az 1908/9. tanévben polgáriskolai tanítói oklevelet nyertek névsora.

A) A nyelv-történettudományi szakcsoporton.

1. Billes Áron	12. Minay Lajos
2. Böngérfi Géza	13. Ormai Balázs
3. Darkó Béla	14. Pelle László
4. Ehrlich János	15. Pesty József
5. Gedra Gyula	16. Péterfy Lajos
6. Grósz József	17. Susmel Ede
7. Képassy Béla	18. Szabó Miklós
8. Konrádt János	19. Szmétana József
9. Kovács Zoltán	20. Szuhács János
10. Krompaszky Ede	21. Tietz Ferenc
11. Makay Ede	22. Veres Gábor
	23. Wessely Lajos

B) A mennyiség-természettudományi szakcsoporton.

1. Banai Tóth Pál	9. Krómer József
2. Cziprus István	10. Nagy Sándor
3. Demeter Konrád	11. Polacsek András
4. Gábel Dezső	12. Szathmáry István
5. Grósz Kálmán	13. Szántó Izidor
6. Gulyás Samu	14. Szép Fábán
7. Hörömpő János	15. Sziklás Sándor
8. Kiss János	16. Tix Miklós
	17. Vörös László

C) A zenei szakcsoporton.

1. Pelle László	2. Tietz Ferenc

D) *A torna szakcsoporton.*

1. Banai Tóth Pál	8. Paczner Jenő
2. Cziprus István	9. Péterfy Lajos
3. Demeter Konrád	10. Préda Trandafir
4. Gedra Gyula	11. Susmel Ede
5. Képešsy Béla	12. Szabó Miklós
6. Krómer József	13. Szuhács János
7. Nagy Sándor	14. Tix Miklós
15. Veres Gábor	

B)

Gyakorló polgári iskola.

I. Tanári kar.

Vágel Jenő dr. igazgató.

Ábrahám Sándor, képesítve a matematikai és természettudományi tárgyakra; a természetrajzi és méréstani szertár őre, a II. o. főnöke, az Országos Polgáriskolai Egyesület és a M. kir. Természettud. Társulat rendes, a Paedagogiai Társulat külső tagja. Volt a rákospalotai kertészképző-intézet igazgatója 1884/5-ben. Az intézethez kineveztetett 1885. május 6-án. Szül.: 1857. márc. 17-én. Lakik II. Halász-utca 1. Tanította a méréstant, a természetrajzot és a méréstani rajzot, heti 17 órában.

Altenburger Adolf, képesítve a nyelv- és történettudományi tárgyakra és az énekekre; a földrajzi szertár őre, a III. oszt. főnöke, az Országos Polgáriskolai Egyesület rendes tagja. Működött a veszprémi polgári és felső kereskedelmi iskolánál (1895. szept. 1.-jétől 1896. aug. 31-éig), a felsőlövői tanítóképző-intézetnél (1896. szept. 1.-jétől 1898. aug. 31-ig) és a szegedi (1898. szept. 1.—1907.) polgári és felső kereskedelmi iskolánál. Szül.: Budapesten, 1865. nov. 25-én. Az intézethez kineveztetett 1907. április 15-én. Lakik I. Alkotás-utca 35. szám. Tanította a német nyelvet, földrajzot és az éneket, heti 19 órában.

Lányi Ernő, okl. középiskolai rajztanár, a polgáriskolai tanítóképző-intézet óraadó tanára, a tantestületi értekezletek jegyzője, a rajzszerktár őre, a Rajztanárok Országos Egyesületének választmányi

tagja. Működött a lippai áll. polgáriskolánál (1881—1886); az intézethez kineveztetet 1886. szeptember 6-án. Szül.: Székelyudvarhely, 1858. márc. 2-án. Lakik: I. Fodor-utca 17. Tanította a szabadkézi és méréstani rajzot, valamint a szépírást, heti 18 órában.

Szabó Gábor, képvisítve a rajz, torna, slöjd és szakiparra, a kézügyességi szertár őre. 1879. szeptembertől 1881. szeptemberig a sárosmagyarberkeszi ev. ref. iskola tanítója. Az intézethez kineveztetett 1884. október 1-én. Szül.: Bethlen, 1858. november 7-én. Lakik: I. Alkotás-utca 27. Tanította a tornát, mintázást és a kézügyességi tárgyakat, heti 18 órában.

Trombitás Gyula, képvisítve a matematikai és természettudományi tárgyakra, a fizikai szertár őre, a IV. osztály főnöke, az Országos Polgáriskolai Egyesület rendes, a Paedagógiai Társulat külső tagja. Volt elemi népiskolai tanító Ozorán (1873—74), Csákvárott (1874—75), működött az alsólendvai polgáriskolánál (1877—1881). Az intézethez kineveztetett 1881. aug. 3-án. Szül.: Ozora, 1853. márc. 3-án. Lakik: Naphegy-utca 3. Tanította a számtant, mértant, könyvviteltant és természettant, heti 17 órában.

Ugray János, képvisítve a nyelv- és történettudományi tárgyakra, az I. osztály főnöke, az Országos Polgáriskolai Egyesület r. tagja. Az intézethez kineveztetett 1885. április 7-én. Szül.: Maroshidvég. 1861. Lakik: I. Pauler-utca 1. szám. Tanította a magyar nyelvet és a történelmet, heti 22 órában.

Csókás Vidor, a hittudományok doktora, róm.kath. hitoktató, gimnáziumi tanár, szatmáregyházmegyei áldozár, a Sz. József finevelő intézet lelkésze. Az intézetnél működik 1908. szept. 1. óta. Szül.: Szatmárnémetin 1874. jan. 13-án. Lakik: I. Istenhegyi-út 32. I. em. Tanította a róm. kath. vallást, heti 4 órában.

Edelstein Bertalan, bölcsészettudományi doktor, izr. hitoktató, okleveles rabbi. Az intézetnél működik 1906. szept. óta. Szül.: Budapest, 1876. jun. 26-án. Lakik: III. Lajos-utca 9. II. em. Tanította az izr. vallást, heti 2 órában.

Hüttl Ármin, ág. hitv. ev. hitoktató, ág. hitv. ev. lelkész, okleveles elemi népiskolai tanító. Az intézetnél tanít 1905. szept. 1. óta. Szül.: Szentgyörgy. 1881. júl. 30-án. Lakik: I. Vár, Verbóczy-utca 28. Tanította az ág. hitv. ev. vallást, heti 2 órában.

Ifj. Kiss Áron, ev. református hitoktató, ev. ref. lelkész. Az intézetnél működik 1904 szept. 1. óta. Szül.: Budapest, 1876. március 9-én. Lakik: I. Böszörményi-utca 33. Tanította a református vallást, heti 4 órában.

II. Tanulóság.

A gyakorló polgári iskola tanulói az 1908/9. tanévben.

I. OSZTÁLY.

Sor- szám	N é v	Évvégi eredmény
1.	Ádám Lajos	felsőbb osztályba léphet
2.	Babirák Mihály	" " "
3.	Dénes Ferenc	" " "
4.	Eggenberger Lajos	" " "
5.	Gaal István	" " "
6.	Horváth Ferenc	" " "
7.	Kapuy Béla	" " "
8.	Katkits Ferenc	" " "
9.	Károlyi Ferenc	" " "
10.	Király István	" " "
11.	Kóbor Pál	" " "
12.	Krausz Árpád	" " "
13.	Kelemen Gyula	" " "
14.	Mikus Sándor	" " "
15.	Palkovics József	" " "
16.	Pátek Antal	kimaradt
17.	Reznér István	javító vizsgálatra utasítatik
18.	Schaffler Ferenc	felsőbb osztályba léphet
19.	Schleimer József	" " "
20.	Steer Mátyás	" " "
21.	Zimmermann Sándor	kimaradt
22.	Visnyei Géza	"

II. OSZTÁLY.

Sor- szám	N é v	Évvégi eredmény
1.	Antóni Rajmond	felsőbb osztályba léphet
2.	Ádám Jenő	" " "
3.	Árokszállási Béla	" " "
4.	Barbély György	" " "
5.	Baán Kálmán	" " "
6.	Czéh József	" " "
7.	Gortvay György	javító vizsgálatra utasítatik
8.	Gyurkovics Dezső	felsőbb osztályba léphet
9.	Hajós Béla	" " "
10.	Holl Ferenc	" " "
11.	Járó Lajos	" " "
12.	Kapny Emil	" " "
13.	Katkits János	" " "
14.	Lukács Antal	" " "
15.	Sármácssy Árpád	" " "
16.	Szabó László	" " "
17.	Willinger Mihály	" " "

III. OSZTÁLY.

Sor- szám	N é v	Évvégi eredmény
1.	Berta Antal	felsőbb osztályba léphet
2.	Bárdos Kálmán	" " "
3.	Bliszka Imre	" " "
4.	Brück László	" " "
5.	Campen Brúnó	" " "
6.	Czéh Mihály	" " "
7.	Farkas Sándor	" " "
8.	Hochstedter Ede	" " "
9.	Hoffer József	" " "
10.	Koszorús Károly	" " "
11.	Láng József	" " "
12.	Láng Ferenc	" " "
13.	Marinovits László	" " "
14.	Molnár Aladár	" " "
15.	Neráth Károly	" " "
16.	Németh István	" " "
17.	Pataki István	" " "
18.	Pálincás József	kimaradt
19.	Perjéssy Kálmán	felsőbb osztályba léphet
20.	Schannen Zoltán	" " "
21.	Strasser József	" " "
22.	Strobl Lajos	" " "
23.	Szabó Tuhutum	" " "
24.	Tamásy Géza	" " "
25.	Tarsoly Ernő	" " "
26.	Wachter János	" " "

IV. OSZTÁLY.

Sor- szám	N é v	Évvégi eredmény
1.	Böde Károly	felsőbb osztályba léphet
2.	Dröscher Sándor	" " "
3.	Fried Gyula	" " "
4.	Horváth József	" " "
5.	Katkits Béla	" " "
6.	Kizdián Árpád	" " "
7.	Kostyál Béla	" " "
8.	Liebentritt János	" " "
9.	Laitgib János	" " "
10.	Popovics Oglézia	" " "
11.	Rőczey János	" " "
12.	Schöffmann Béla	" " "
13.	Svetitska Károly	" " "
14.	Szabó Isstván	" " "
15.	Szabó Károly	" " "
16.	Száll Sándor	" " "
17.	Szőke Mihály	" " "
18.	Szupp László	osztály ismétlésre utasított
19.	Tóth János	felsőbb osztályba léphet
20.	Wirth Imre	" " "

Táblás kimutatás a gyakorló polg. isk. tanulóiról az 1908/9. tanévben.

Osztály	A tanulók száma	Vallás szerint						Születési hely szerint	
		Róm. kath.	Gör. kath.	Gör. keleti	Református	Ág. hitv.	Izraelita	Magyar-orsz.	Horvát-Szlavon-orsz.
I. osztály	22	17	—	—	3	1	1	22	—
II. osztály	17	12	—	—	5	—	—	17	—
III. osztály	26	17	—	—	4	1	4	26	—
IV. osztály	20	14	—	1	3	1	1	20	—
Összesen ...	85	60	—	1	15	3	6	85	—

Kimutatás a gyakorló polg. iskolában az 1908/9. iskolaévben magánvizsgálatot tett tanulókról.

Sor-szám	N é v	Osztály	Eredmény
1.	Burger Sándor — — — — —	III.	megfelelt
2.	Czopf György — — — — —	IV.	„
3.	Kánya Döme — — — — —	IV.	javitó vizsg. utasít.
4.	Király Dezső — — — — —	III.	megfelelt
5.	Kovács József — — — — —	IV.	„
6.	Kuthy Béla — — — — —	II.	„
7.	Lázár Ferencz — — — — —	IV.	„
8.	Poberai András — — — — —	II.	„
9.	Rák Dezső — — — — —	I.	„
10.	Schannen Zoltán — — — — —	II.	„
11.	Schwartz Mendel — — — — —	VI.	„
12.	Szabó Gábor — — — — —	III.	„
13.	Tóth János — — — — —	III.	„
14.	Weichner Ferencz — — — — —	II.	„

Táblás kimutatás a gyakorló polg. iskola magántanulóiról az 1908/9. tanévben.

O s z t á l y	A magán- tanulók száma	Vallás szerint					Születési hely szerint	
		Róm. kath.	Gör. kath.	Gör. keleti	Refor- mátus	Izrae- lita	Magyar- orsz.	Horvát- Szlavon orsz.
I. osztály	1	1	—	—	—	—	1	—
II. osztály	4	3	—	—	1	—	4	—
III. osztály	4	—	—	—	3	1	4	—
IV. osztály	4	2	—	1	1	—	4	—
VI. osztály	1	—	—	—	—	1	1	—
Összesen	14	6	—	1	5	2	14	—

C)

„Apponyi“

(Elemi Tanítóképző-Intézeti Tanárjelölti)

Kollégium. *)

I. Vezetőség.

Miniszteri biztos:

Színnyei József dr. egyetemi ny. r. tanár stb.

Igazgató:

Váangel Jenő dr.

Szakvezető tanárok:

Baló József dr., a budapesti I. ker. állami elemi iskolai tanító
képző-intézet igazgatója, a didaktikai gyakorlatok vezetője.

Bloch József, Országos zeneakadémiai r. tanár, a hegedűre

Gyulai Ágost dr., a magyar nyelv- és irodalomra.

Herrmann Antal dr., a német nyelv- és irodalomra.

Imre Sándor dr., a pedagogiára és filozófiára.

Koch Ferenc dr., a chemiára és ásványtanra.

Kovács János dr., a fizikára.

Lovcsányi Gyula, a történelemre.

Rohn József, a földrajzra.

Rucsinszki Lajos, a geometriára és mennyiségtanra.

Sztankó Béla, a budapesti I. ker. áll. elemi iskolai tanító-
képző-intézeti r. tanár, a zenére.

Váangel Jenő dr., az állattanra és növénytanra.

*) Szervezeti szabályzata kiadott a vallás- és közokt. m. kir. miniszternek
1906. évi október hó 15-én 76629. sz. a. k. rendeletével. Apponyi kollégium elne-
vezése 49821/1909. sz. rendelettel.

Altenburger Adolf, a német társalgásra.

* * *

Az 1908/9. tanévben didaktikai gyakorlatok vezető tanárai voltak: *)

Horvay Ede Német nyelv- és irodalomra.

Mészáros Jenő, a történelemre.

Miklós Gergely, a természettanra, mennyiségtanra és kémiára.

Quint József, a pedagogiára.

Radnay Oszkár dr., a magyar nyelv- és irodalomra.

Reiszig Ede, a rajzra.

Sztankó Béla, a zenére.

*) A *didaktikai gyakorlatok* tartására a budapesti I. ker. állami tanítóképző-intézet szolgál, amelynek igazgatója vezeti a szabályszerű didaktikai gyakorlatokat és amelynek tanárainál hospitálnak, illetőleg, amely tanárainak felügyelete alatt tanítanak a tanárjelöltek.

II. Kollégiumi tagok.

I. évfolyam.

Sor- szám.	N é v	Szakcsoport
1.	Chobodiczky Alajos ...	Történelem, magyar, földrajz.
2.	Frank Antal ...	Filozófia, pedagógia.
3.	Irtzing Ferenc ...	Zene.
4.	F. Kiss István ...	Fizika, mennyiségtan.
5.	Kovách Árpád (kimaradt)	Zene.
6.	Kövesi Jenő ...	Kémia, ásványtan, állattan, növénytan, természettan.
7.	Téger Béla ...	Magyar, történelem, földrajz.

II. évfolyam.

8.	Baumann János ...	Német nyelv és -irodalom, magyar nyelv és irodalom,
9.	Ehmann Tivadar ...	Növénytan, állattan, kémia, ásványtan, fizika.
10.	Ehrlich Antal	Magyar nyelv és -irodalom, német nyelv és -irodalom.
11.	Kovács Ábel	Pedagógia és fizika.
12.	Lux Gyula	Német nyelv és -irodalom, magyar nyelv és
13.	Málnási Dezső ...	Történelem, magyar nyelv és -irodalom, Földrajz

Rajztanárjelöltek

14.	Pécs Gyula ...	Rajz.
15.	Tóder Gyula ...	Rajz.
16.	Vizhányó Károly ...	Rajz.

Tanítóképző-intézeti tanári oklevelet nyertek:

1. Csada Imre	7. Lux Gyula
2. Ehmann Tivadar	8. Málnási Dezső
3. Ehrlich Antal	9. Nagy Ferenc
4. Kandray Géza	10. Pécs Gyula
5. Khin Antal	11. Tóder Gyula
6. Kovács Ábel	12. Vizhányó Károly

D)

Függelék.

I.

A polgári iskolai tanítóképző intézetbe való felvétel.

Az intézetbe pályázat útján vétetnek fel a hallgatók.

A hallgatók tanpénzt nem fizetnek. Lehetnek: teljes ingyenesek, féldijasok, 150 kor. vagy ebéd segélyesek és segély nélküli bejárók.

A teljes ingyenesek az intézet internátusában kapnak minden díj nélkül étellemezést, lakást, fűtést és világítást.

A féldijasok ugyanezen kedvezményt havi 165 K-ért élvezik.

Az ösztöndijasok egyenként havi 15 korona segélyben, vagy ingyen ebéd kedvezményben részesülnek.

A pályázatot évenként a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletével, rendszerint április vagy május hónapban teszi közzé az igazgatóság a vallás- és közoktatásügyi miniszterium „Hivatalos Közlöny”-ében és egyes tanügyi lapokban. A pályázati határidő május 31. A később érkezett vagy fel nem szerelt folyamodványok nem nem vehetők figyelembe.

A felvételt a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrhoz intézett s az áll. polg. iskolai tanítóképző igazgatóságához benyújtott folyamodványban kell kérelmezni. A kérvényben, melyre 1 koronás bélyeg illesztendő, világosan kiteendő, hogy az illető melyik szakcsoportra (nyelv- és történettudományi, vagy meny-nyiség- és természettudományi) óhajtja magát felvétetni. Akik a zenei tárgyakban kellő jártasságot tudnak felmutatni, azok az ezen szakokkal kapcsolatosan szervezett zenei szakra is beiratkozhatnak. Az állami kedvezményben részesülők pedig a főszakokon kívül *vala*

melyik mellékszakra (zenére vagy tornára) beiratkozni s azt rendszeren, egész éven át hallgatni tartoznak.

Az első évfolyamra azok vétetnek fel, akiknek elemi iskolai tanítói oklevelük vagy középiskolai érettségi bizonyítványuk van. Az utóbbiak azonban még az elemi iskolai tanítóképző-intézeti pedagógiai tantárgyainak tananyagából külön felvételi vizsgát is tartoznak tenni.

A folytatólagos évfolyamokra azok vétetnek fel, kik az előző évfolyamot sikerrel elvégezték.

A folyamodványhoz, amelynek külső lapján a lakóhely pontosan megjelölendő (akár csak a felvételért, akár pedig ösztöndíjért is folyamodjék az illető), melléklendő bizonyítványok a következők:

1. Tiszti orvosi bizonyítvány arról, hogy az illető teljesen egészséges.

2. A folyamodó előképzettségéről tanuskodó oklevél, vagy iskolai bizonyítvány. Abban az esetben, ha a folyamodó a folyamodás határnapján tanítói oklevéllel még nem rendelkeznék, mellékelheti az előző évről s a megfelelő osztály látogatásáról szóló igazolványát vagy értesítőjét, a beiratáskor azonban tartozik az előírt okiratokat bemutatni. Azon folyamodó, ki valamely alkalmazásban van, tartozik illetékes hatóságától működési bizonyítványt is mellékelni.

3. Hiteles községi bizonyítvány a szülők foglalkozásáról, vagyoni állapotáról, részletesen kimutatva azoknak minden forrásból eredő jövedelmét s a folyamodónak esetleg magánvagyonát.

4. Községi vagy más hiteles bizonyítvány a családtagok számáról, ezek életkoráról és arról, hogy hány gyermek van a családfő közvetlen gondozása alatt s hány van távol a szülői háztól.

A felvételtől az illetőket — a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől leérkezett rendelkezés után — az igazgatóság értesíti.

A felvétel csak akkor válik végérvényessé, ha a folyamodónak tanítói pályára való alkalmasságát az intézeti orvos is megállapítja.

A miniszter által felvett hallgatók beiratkozása szeptember hó elején történik, még pedig:

A fölvelt hallgatók, erről szóló hivatalos értesítésük bemutatásával, a kitűzött s velük előre tudatott időben személyesen jelentkeznek az igazgatónál beiratkozás végett s beszolgáltatják pontosan kitöltött jelentkező-lapjukat.

Az újonnan fölvelt hallgatók a beiratkozás alkalmával meg-

kapják leckeönyvüket és az intézet szervezeti és rendtartási szabályzatának egy példányát.

A folytatólagosan magasabb évfolyamba lépő hallgatók a beiratkozás alkalmával tartoznak leckeönyvüket bemutatni.

Aki a beiratkozásra kitűzött időn túl jelentkezik, elfogadható okok alapján, két hétig az igazgató-, azontúl, de legkésőbbben október hó közepéig, csak a vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyével vehető fel.

Évközben az intézetbe hallgatóul belépni nem lehet.

II.

Magánúton való végzés a polgári iskolai tanítóképzőintézetben.

A polg. isk. tanítók képesítő vizsgálatáról s az ezt megelőző évfolyamvizsgálatokról a nagym. vall.- és közokt. m. kir. miniszterium által 1902. évi 539. eln. sz. a. kiadott s a képesítő vizsgálatra készült jelöltekre nézve érvényben levő „Szabályzat” rendelkezik. (Kapható az egyetemi nyomdában. I. Vár, ára 50 fillér.)

A magánúton való végzést a polg. isk. tanító-képesítő-vizsgálati szabályzat 14—18. §-a a következőképen írja elő:

14. §. Felső nép- és polgári iskolai tanító képesítő vizsgálatra bocsáthatók:

1. A polgári iskolai képzőintézetek azon hallgatói, akik a II. évfolyamot sikerrel végezték: az *I. képesítő vizsgálatra*; a *II. képesítő vizsgálatra* pedig azok, akik a képzőintézetek III. évfolyamát sikerrel végezték s az I. vizsgálatot sikerrel letették.

2. Kivételképen vizsgálatra bocsáthatók még mindazon elemi népiskolai tanítói okleveles egyének, kik képesítésük után legalább egy éven át valamely nyilvános iskolában mint tanítók működtek, s ez egyévi tanítói gyakorlat után a polgári iskolai tanítóképző intézetben az I. és II. évfolyam tananyagából az osztályvizsgálatot magánúton sikerrel letették: az I. vizsgálatra; s ha a III. évfolyamról is letették a magán osztályvizsgálatot s az I. vizsgálatot sikerrel kiállották: a II. vizsgálatra.

15. §. Az *énekből* és *testgyakorlásból* csak oly egyének bocsáthatók vizsgálatra, a kiknek a fentebb említett két tudomány csoport valamelyikéből már van képesítő oklevelök, s e mellett iga-

zolja, hogy a testgyakorlatban, illetőleg az énekben szakszerű ki-képzést nyertek.

A *nyelvimesteri* vizsgálatra jelentkezésnél legalább is elemi tanítói oklevél bemutatása követeltetik.

16. §. Vizsgálatra való bocsátásért a szünidei két hónap kivételével bármikor jelentkezhetni.

A jelentkezés a vizsgáló bizottság elnökségéhez intézendő kel-lően bélyegelt folyamodvány alakjában történik, melyben a jelölt világosan kifejezi, hogy a II. fejezetben felsorolt képesítő vizsgálá-tok közül melyikre kíván bocsáttatni.

A folyamodványok a polgári iskolai képző intézetek igazgatói-nál, mint a vizsgáló bizottság alelnökeinél nyújtandók be.

17. §. A folyamodványokhoz mellékelendő:

a) életrajz, melyben a jelölt eddigi összes tanulmányai, szol-gálat s foglalkozása egészen a folyamodvány benyújtásának idejéig időrendben, röviden és hitelesen elő vannak adva; megemlítendő benne a jelölt nyelvismerete is;

b) a jelölt keresztlevele vagy születési bizonyítványa;

c) a jelölt elemi népiskolai tanítói oklevele; esetleges szolgálati bizonyítványa;

d) közszolgálatban álló egyéneknek közvetlen előljárójuk által kiállított minősítvényi táblázat, másoknál illetékes hatóságuk által kiállított erkölcsi bizonyítvány;

e) orvosi bizonyítvány arról, hogy a jelölt testi épség szem-pontjából kifogás alá nem esik.

18. §. A polgári iskolai tanítóképző-intézet kötelékében álló jelöltek jelentkezésénél a jelentkezésnek megszabott alaki kellékeit az intézet igazgatója egyszerűsítheti.

Azokon kívül, miket a szabályzat 14. és 17. §-aiban a magán vizsgálatokra nézve elmond, még a következők veendőik figyelembe:

1. Hogy valaki magánúton végezhesen ahhoz nem kívántatik meg, hogy az illető beiratkozzék a polgári iskolai tanítóképző hallgatói közé, hanem csak a vallás- és közoktatásügyi miniszter-hez címzett folyamodványát kell az intézet igazgatóságához benyúj-tani a magánvizsgálati engedély megadásáért. A folyamodvány, melyhez a szabályzat 17. §-ában felsorolt okiratok csatolandók, a polg. isk. tképző igazgatóságához adandó be.

2. Ha a folyamodó a most említett kérvénye alapján a vizs-gálati engedélyt már megkapta, akkor kérelmezheti vizsgálata nap-

jának kitűzését, neki alkalmas bármely időre, a mennyiben magánosztályvizsgálatok az *iskolai évben csakis szeptember, január és május* hónapban tartatnak. A magánvizsgálatok ideje napi- és tanügyi lapokban minden alkalommal közzé tétetik.

3. Az egyes osztályvizsgálatok és az I. s II. képesítő vizsgálat között egy évnyi időköznek kell lenni.

4. A vizsgálati díj, mely a vizsgálatra való megjelenés napján a vizsgálat megkezdése előtt fizetendő le, osztályonként és szakcsoportonként 40—40 kor. A képesítő vizsgálat díja 50—50 kor.

5. Magánosztályvizsgálatot csak egy egész szakcsoportnak (L. a szabályzat II. fejezetét) minden tárgyából lehet tenni, külön egyes körökből vagy épen egyes tárgyakból magánosztályvizsgálatot tenni nem lehet.

6. A polg. isk. tképző minden szakcsoportját felölelő részletes tanterv a fentemlített egyetemi nyomdában kapható. A tanterv ára 68 fillér.

7. Megjegyzendő, hogy magánvizsgálati engedélyért csak azok folyamodhatnak, akik megelőzőleg már valamely nyilvános iskolánál egy évig mint tanítók működtek. Az érettségi bizonyítvánnyal folyamodók ezen kívül az el. tképzőkben előadott összes pedagógiai tárgyakból felvételi vizsgálatot tartoznak tenni.

8. Kivételképen azok is tehetnek polgári iskolai tanítói képesítő vizsgálatot, akik az egyetemen hallgattak, esetleg középiskolai (alap-, szak-) vizsgálatot tettek; ezek tanulmányainak elbírálását, illetőleg beszámítási módját, vizsgálatra bocsáttatásuk feltételeit a szabályzat értelmében azonban esetről-esetre, mindenkor a vallás- és közoktatásügyi miniszter dönti el.

TARTALOM:

Történeti visszapillantás	3
A) A polgári iskolai tanítóképző.	
I. Tanári kar	11
II. Hallgatóság	18
Rendes hallgatók névjegyzéke	18
A rendes hallgatók táblás kimutatása a vallás és születéshely szerint	22
Élvezett ösztöndíjak	22
Magán osztályvizsgálatot tett tanítók névjegyzéke	23
Magán osztályvizsgálatot tett tanítók táblás kimutatása	24
Magán osztályvizsgálatot tevők táblás kimutatása a vallás és születéshely szerint	24
Ifjúsági egyesületek	25
I. Segítő egyesületek	25
II. Ifjúsági kör	25
III. Az intézettel kapcsolatosban lévő bizottság	26
Ország, felső nép- és polgári iskolai tanítóvizsgáló-bizottság	26
Táblás kimutatás az I. képesítő vizsgálatról	27
Táblás kimutatás a II. képesítő vizsgálatról	27
Táblás kimutatás a mellék-szakcsoportokról	28
Az 1907/8. tanévben polgáriskolai tanítói oklevelet nyertek névsora	28
B) Gyakorló polgári iskola.	
I. Tantestület	29
II. A tanulótság	31
Rendes tanulóknak osztályonkénti névsora	31
Táblás kimutatás a rendes tanulókról vallás és születéshely szerint	33
Magántanulók névsora	33
Táblás kimutatás a magántanulókról vallás és születéshely szerint	33
C) Elemi tanítóképző-intézeti tanárjelöltek kollégiuma.	
I. Vezetőség	34
II. Kollégiumi tagok és oklevelet nyertek névsora	36
D) Függelék.	
I. Felvétel a polgári iskolai tanítóképző-intézetbe	37
II. Magánúton való végzés a polgári tanítóképző-intézetben	39

